

svůj nárok tím, že žalovaný, zacpav jí ústa, přinutil ji k souloži a že jí sliboval manželství. Žalobkyně nežádá žalobou náhrady útrat slehnutí, ani náhrady nákladů na výživu po dobu šestinedělí po slehnutí, ani jiných nákladů se slehnutím spojených, o jakých se zmiňuje § 167 obč. zák. v novelisovaném znění, nýbrž domáhá se náhrady škody a ušlého zisku z důvodu trestného činu žalovaného, jak o nich mluví § 1328 obč. zák. v novém znění. Dle §u 49 čís. 2 j. n. patří výlučně k pravomoci okresního soudu spory o otcovství k nemanželskému dítěti a o plnění závazků, postihujících nemanželského otce vůči matce a dítěti ze zákona. Žalobkyně však neodvozuje žalobní nárok ze skutečností, zakládajících její poměr k nemanželskému otci, zejména z těhotenství nebo porodu nemanželského dítěte, nýbrž jen z okolností v §u 1328 obč. zák. vylčených (svedení k souloži), a proto pro žalobní nárok není výlučně věcně příslušným okresní soud podle ustanovení §u 49 čís. 2 j. n., nýbrž předmětná příslušnost soudní řídí se tu výší nároků (*ratione valoris*). Při tom nejvyšší soud připomíná, že nesouhlasí ani s právním názorem rekursního soudu, že nároky, opřené o § 1328 obč. zák., příslušejí dle výše předmětu sporu před sborový soud (§ 50 j. n.) jenom tehdy, když nedošlo k těhotenství, kdežto v případě těhotenství že patří vždy dle §u 49 čís. 2 j. n. před soudy okresní, neboť rozeznávání toto nemá v zákoně opory. Jest ovšem pravdou, že žalobkyně uvádí těžkost porodu jako příčinu svých bolestí a své zmenšené způsobilosti k výdělku a zmenšené vyhlídky na vdavky, avšak základním jednáním, z něhož odvozuje žalobkyně svůj žalobní nárok, jest jednání nedovolené, svedení k souloži slibem manželským a násilím, a toto nedovolené jednání jest důvodem nároku žalobního, jest základem žaloby. Tento nárok nevznikl teprve porodem, nýbrž vznikl zneuctěním při první souloži, trestným činem, jenž právě odlišuje nárok dle §u 1328 obč. zák. od nároku dle §u 167 obč. zák. Z toho vyplývá, že když se žalobkyně domáhá touto žalobou výhradně náhrady podle §u 1328 obč. zák., jest pro tuto rozepři vzhledem k výši zažalované částky dle §u 50 odstavec první j. n. příslušným sborový soud první stolice.

Čís. 6511.

Manželská matka nemůže se dle své vůle kdykoliv domáhati, by jí bylo svěřeno poručnictví proti vůli a bez souhlasu poručníka, jenž jest již ustanoven a úřad zastává bezvadně.

Předpis §u 29 I. dílčí novely k obč. zák. vztahuje se pouze na případy, kdy byl poručník ustanoven ještě před účinností I. dílčí novely beze zřetele na manželskou matku.

Pokud není nepřátelský poměr poručníka k matce důvodem, by byl poručník sprostěn z poručenství.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1926, R II 362/26.)

K návrhu manželské matky nezletilých dětí sprostil poručenským soud dosavadního poručníka (bratra zesnulého otce dětí) z úřadu

a ustanovil poručníci navrhovatelku, přidav jí generálního poručníka jako spoluporučníka. R e k u r s n í s o u d napadené usnesení potvrdil. N e j v y š š í s o u d změnil k dovolacímu rekursu dosavadního poručníka usnesení nižších soudů v ten rozum, že zrušil ustanovení matky za poručníka a generálního poručníka za spoluporučníka a zamítl návrh matky, by byla ustanovena spoluporučnicí.

D ů v o d y:

Nižší soudy sprostily dle svých usnesení stěžovatele úřadu poručníka nad nezletilými dětmi jeho v roce 1920 zemřelého bratra Bohdana K-a, ježto matka dětí Alžběta K-ová tak u poručenského soudu navrhla, žádajíc, by poručenství bylo na ní přeneseno. Na tomto opatření usnesly se nižší soudy se zřetelem na § 198 obč. zák. a § 29 první dílčí novely k obč. zák., majíce patrně za to, že manželské matce přísluší povždy přednost, hodlá-li se sama ujati poručenství. Stížnost vytyká tomuto právnímu názoru právem protizákonnost. § 198 obč. zák. stanoví arciť, že, nebyl-li poslední vůlí povolán žádný nebo schopný poručník, svěření jest poručenství především manželské matce, potom však ostatním příbuzným, jak uvedeni jsou v tomto Šu v pořadí tam naznačeném. Tento předpis platí však jen pro případ prvního ustanovení nebo i také pozdějšího ustanovení poručníka, které se stalo nutným, ježto se dosavadní poručník tohoto úřadu vzdal anebo z něho právoplatně byl sprostěn, naproti tomu však nelze předpisu tomu rozuměti tak, že by manželské matce tato přednost byla propůjčena výhradně, kdykoliv se pro to rozhodne, že poručenství převezme sama, a to i proti vůli a souhlasu poručníka, který jest již ustanoven a úřad ten bezvadně zastává. Mylno jest odvolávati se na § 29 první dílčí novely, neboť předpis Šu 29 jest pouze přechodným ustanovením vzhledem na novou zákonodárnou úpravu, již se Šu 198 obč. zák. dostalo první dílčí novelou, a vztahuje se důsledkem toho jen na případy, kdy byl poručník ustanoven ještě před touto novelou bez zřetele na manželskou matku. V tomto případě byl však stěžovatel jakožto otcův bratr ustanoven za poručníka nezletilým dětem již za platnosti první dílčí novely za souhlasu, ba i k návrhu matky dětí, poručenství od té doby nejen bez závady, nýbrž, jak odvolací soud ve svém usnesení zdůraznil, s porozuměním a velkou horlivostí zastává, složití poručenství ochoten není a se naopak návrhu matky přímo opírá jednak z důvodu, že není spravedlivé příčiny, by on byl z poručenství složen, jednak z důvodu, že matka se dle svých vlastností a dosavadního chování k úřadu poručenskému ani nehodí. Návrhu matky mohlo by tedy býti vyhověno jen tehdy, kdyby byl dosavadní poručník (stěžovatel) mohl z některých důležitých důvodů, jak to zákon předpokládá, z úřadu toho býti sprostěn (§ 254 obč. zák.); vyžadujeť toho nepochybně i význam a důležitost úřadu poručenského a také povinný ohled k poručníkovi, že, když mu byl jednou tento úřad svěřen a jím svědomitě zastáván, nemůže mu býti odňat leda z důvodů zcela závažných, které takovéto opatření ospravedlňují. V tomto případě mohl by jakožto důvod ku sprostění stěžovatele přijíti ve zřetel jedině jeho poměr

k matce, který, jak ze spisů vyplývá, není zrovna přátelským (§§ 254 a 194 obč. zák.). Avšak důvod ten nelze pokládati dnes po šestiletém trvání poručenství za tak závažný, by mohl ospravedlniti opatření nižších soudů, ježto spisy nepodávají dostatečného podkladu pro úsudek, že by nepřátelský poměr byl zaviněn jen poručníkem a že by nepřátelství to bylo takového původu, způsobu a stupně, že by se bylo obávalo, že by dosavadní poručník nemohl poručenství nadále zastávati se zdarem pro děti a bez citelné újmy pro matku. Vzhledem k tomu bylo dovolací stížnosti vyhověti, aniž bylo třeba zkoumati ještě opodstatněnost další rekursní námitky, že se matka k poručenství ani nehodí.

Čís. 6512.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Zásady Šu 406 c. ř. s. jest použití i v případě rozluky z důvodu Šu 13 písm. g) zák.

S hlediska Šu 13 písm. g) zák. se nevyžaduje, by choroba byla trvalá (nevyléčitelná), aniž by tříletá doba uplynula před podáním žaloby; stačí, uplynula-li v době rozsudku prvního soudu.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1926, Rv II 205/26.)

Žalobě manžela o rozluky manželství pro duševní chorobu manželčinu bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno. N e j v y š š í s o u d zrušil z důvodu, jenž tu nepřichází v úvahu, rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by řízení doplnil a znovu rozhodl. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

d ů v o d e h:

Nesprávné právní posouzení věci podle Šu 503 čís. 4 c. ř. s. shledává dovolání v tom, že také odvolací soud použil v tomto případě předpisu Šu 406 c. ř. s., zastáváje názor, že stačí, trvá-li duševní choroba po tři léta, počítaná a ž d o v y n e s e n í r o z s u d k u v p r v n í s t o l i c i a že není třeba, by tato doba byla uplynula již v době podání a doručení žaloby, jak to žádá dovolatelka. Návoru odvolacího soudu jest přisvědčiti. Předpis Šu 406 c. ř. s. sice podle svého doslovu má na mysli jen žaloby o plnění a jen případ dospělosti a nedospělosti závazku, ale vyslovuje zároveň zásadu, že pro obsah soudního rozhodnutí není směrodatným stav, jaký byl v době podání žaloby, nýbrž stav, jaký jest v době vynesení rozsudku v první stolici a že stačí, je-li žalobní nárok aspoň v této době oprávněn. Důvodem tohoto předpisu jest procesní hospodárnost, by strany nebyly nuceny k novému sporu, je-li nárok na právní ochranu opodstatněn aspoň dodatečně v době, kdy se první rozsudek vynáší, třebaže nebyl opodstatněn v době, kdy byla žaloba podána. Zákon tedy neschvaluje, by strany byly nuceny k novému sporu, když